

رویداد «روحه هنر» برای سومین سال متوالی در مشهد برگزار شد

جلوه‌ای از مفاهیم دینی ملی در هنر ایرانی

ریحانه موسوی

این روزها دیوارهای نگارخانه پایتخت معنوی جهان اسلام روایتگر رنگ، نور و ارادت‌اند. آثاری که هرکدام با زبان خود، بخشی از فرهنگ عاشورا، مفاهیم دینی، ملی و جلوه‌های هنر ایرانی را به تصویر کشیده‌اند و مخاطب را از تماشای یک اثر صرف، به تأمل در روایت‌های نهفته در آن دعوت می‌کنند. سومین دوره نمایشگاه «روحه هنر» با گرد هم آوردن آثار هنرمندان در رشته‌های مختلف هنرهای تجسمی، بار دیگر تلاش کرده است پیوند میان هنر و مفاهیم آیینی را به نمایش بگذارد؛ نمایشگاهی که اکنون برای سومین سال متوالی برگزار می‌شود و به تدریج جای خود را در تقویم رویدادهای هنری مشهد باز کرده است.

- نمایش ۵۰ اثر با تکنیک‌های مختلف

سیده نسرین وزیری، دبیر این نمایشگاه، با اشاره به اینکه حدود ۵۰ اثر در این نمایشگاه وجود دارد گفت: رنگ، روغن، نقاشی دیجیتال، آبرنگ، سیاه قلم، نقاشی با قهوه و... از تکنیک‌های موجود در این نمایشگاه هستند.

وی افزود: تمام تلاش خود را انجام دادم تا بتوانم هنرمندان متعهد و انقلابی را کنار یکدیگر جمع کنم، تا این فضا شکل بگیرد. «روحه هنر» را با ۱۰ هنرمند آغاز نمودیم؛ سال گذشته خوشبختانه تعداد هنرمندان در «روحه هنر ۲» افزایش یافت و امسال «روحه هنر ۳» را با ۳۳ هنرمند برگزار کردیم.

وزیری بیان کرد: ما می‌توانیم با آرمان‌ها و اعتقاداتی که داریم، حرف‌های زیادی در آثار خود بزنیم. این روزها هنرمندان نباید اجازه دهند وقایع در حجم زیاد خبرهای دروغ و سیاه‌نمایی‌ها گم شود و واقعیت را ثبت کنند، زیرا ملت ایران واقعاً مظلوم واقع شدند.

- لژوم توجه هنرمندان به تاریخ و هویت ایران

حسین هلالی که با دو اثر در این نمایشگاه حضور دارد، درباره آن‌ها گفت: یکی از آثار من نقاشی با قهوه است و دیگری که «آنچه باقی ماند» نام دارد، یک کار حجمی درخصوص شهیدای مدرسه شجره طیبه میناب است؛ این اثر ترکیبی از نمادهای عاشورا و اتفاق تلخ آن مدرسه در ۱۶لایه شیشه کار شده و به صورت یک نقاشی سه بعدی است. خلق این اثر از ایده تا اثر نهایی یک هفته زمان برد. نمی‌خواستم دانش‌آموزان در این اثر باشند تا خشونت چندان دیده نشود، به همین دلیل لباس‌ها، کوله پشتی‌ها و کش شهید ماکان نصیری را در کار نشان دادم.

وی با اشاره به رسالت هنرمندان در شرایط حساس کشور، ابراز کرد: این روزها هر کس به نوبه خود خدمتی انجام می‌دهد؛ هنرمندان نیز باید خود را پررنگ‌تر کنند. می‌توانند نمادهای ایران را به تصویر بکشند، تا مردم بدانند چه تاریخ و هویتی داشته‌ایم و چه هنرهایی در این سرزمین وجود دارد، این کار باعث می‌شود علاقه آن‌ها به کشور بیشتر شود.

- نمایی از فدakar ی رهبر شهید بر بوم نقاشی

وحیده عاشوری هنرمند حاضر در این نمایشگاه نیز درباره آثار خود گفت: پرتره رهبر شهیدمان را به سبک کوبیسم اجرا کرده‌ام؛ زیرا می‌خواستم نشان دهم که ایشان تنها یک بعد ندارند، بلکه دارای ابعاد مختلف و پدامت و شخصی فداکار هستند. اثر دیگرم که در رویداد «روحه هنر ۲» اجرا شد ایران در پناه امام نام دارد. در این اثر درخت ایران را کار کرده‌ام و با گنجشک‌هایی که بر روی آن نشسته‌اند خواستم امیدواری را نشان دهم در بخش دیگری از آن نیز پرچم ایران را با پرچم امام حسین^(ع) ترکیب کرده‌ام.

وی هنر را زبانی جامع برشمرد و اضافه کرد: همه هنر را متوجه می‌شوند و به وسیله آن می‌توانیم چیزهای زیادی را بیان کنیم. به نظر هنرمندان باید در همین راستا از هنر خود استفاده کنند و آنچه که درست است را به مخاطبان القا کنند.

- هنر اصیل خوش‌نویسی در سایه بی‌توجهی

زهراسعدوی که ۲۳ سال است به هنر خوش‌نویسی اشتغال دارد و به همراه هنرمندان در این رویداد مشغول هم‌نویسی هستند گفت: در این‌گونه رویدادها سعی می‌کنیم تکنیک‌هایی را به صورت رایگان برای افرادی که اهل هنر هستند و شرایط حضور در کارگاه‌های آموزشی را نداشته‌اند کار کنیم.

وی ادامه داد: اکنون در جامعه دو دستگی پیش آمده، به همین دلیل هنرمندان از مسئولان گالیه مند هستند. اکنون حتی هنرمندان پیشکسوت نیز در خانه‌های خود تعداد زیادی آثار با ارزش دارند، که هیچ جا دیده نشده است، اسمی از این هنرمند نیست و همه آن‌ها در غم نان به سر می‌برند. درد بزرگی است که شخصی عمر خود را به پای هنر بگذارد، هنری اصیل که به سواد افراد می‌افزاید اما توجهی به آن نمی‌شود.

- یک بوم سیاه‌مزین با اسامی ۱۶۸ شهید

محمد مهدی صالحی خوش‌نویس دهه هشتادی حاضر در این نمایشگاه نیز هدف از برگزاری چنین نمایشگاه‌هایی را حضور افراد در تمام سنین و تولید آثار انقلابی برشمرد و افزود: هنرمندان نباید تصور کنند که فضای انقلابی و اسلامی برای تولید و عرضه آثار مناسب نیست و نمی‌توانند در این باره اثری ارائه دهند. او درباره اثر خود نیز توضیح داد: یک بوم سیاه را به تصویر کشیده‌ام که در آن نقشه ایران کار شده است؛ درون نقشه ایران نیز اسامی ۱۶۸ شهید مدرسه شجره طیبه میناب به همراه معلمان آن‌ها نوشته شده است. طرح مس و نقطه‌های قرمز و سبز و نوشته‌های آن که با سفید کار شده است نشان دهنده پرچم ایران است.

تئاتر «اسفندیار رعد خون»

نمایش‌های «اسفندیار رعد خون»، «نوبت یعنی بعدی» و «انگشت دیکتاتور» که هر کدام به موضوعی متفاوت می‌پردازند، فرصتی دست‌داد تا با کارگردانان این آثار گفت‌وگو کنیم.

- هشدار کارگردان درباره آسیب‌های وارد بر نسل جوان در هنر

کاوایان در خصوص وضعیت این روزهای تئاتر مشهد گفت: تئاتر همچنان با چالش‌های سنتی خود روبه روست. با وجود اینکه فضای ورود جوانان به تئاتر نسبت به گذشته بازتر شده، اما متأسفانه آسیب‌های بزرگ‌تری نیز ایجاد شده است. مشکل اصلی، نبود فضای آموزشی غنی است. بسیاری از نوجوانان و جوانان با گذراندن تنها یک یا دو دوره کوتاه بازیگری، این تصور غلط را پیدا می‌کنند که کار خود را انجام داده‌اند. آن‌ها احساس می‌کنند که به سطح کافی از مهارت رسیده‌اند. در حالی که هنر هیچ وقت تمام نمی‌شود.

این هنرمند تأکید کرد: هر جا که هنرمند احساس کند کارش کامل و بی‌نقص است، آن زمان در واقع زمان مرگ هنری اوست. ما باید به نسل جدید بیاموزیم که هنر تجربه‌ای بی‌پایان است و هیچ‌گاه نباید از جست‌وجو و یادگیری دست بکشند.

- وقتی اقتصاد بر هنر حاکم می‌شود

کارگردان نمایش با اشاره به اینکه پیوند ناگسستنی هنر با اقتصاد، کیفیت آموزش را به شدت آسیب زده است، افزود: امروزه در بسیاری از کلاس‌های بازیگری، کارگردانی و نویسندگی، هدف اصلی به جای آموزش صحیح، پر کردن ظرفیت کلاس و توجه به مسائل اقتصادی است. این رویکرد، کیفیت خروجی را به شدت پایین می‌آورد. وی همچنین با اشاره به نفوذ برخی روابط غیرهنری در صنعت تئاتر، افزود: باید با صداقت بگویم که بحث باند و باند بازی همیشه در این حوزه حضور داشته و گاهی پررنگ‌تر می‌شود. این مسئله باعث شده که بسیاری از هنرمندان درجه یک و کاربلد در مشهد، به دلیل مسائل اقتصادی و نبود فرصت‌های عادلانه، از صحنه کنار بروند و خانه نشین شوند.

کاوایان راهکار مقابله با این بحران‌ها را در مدیریت صحیح و حمایت‌های ساختاری دانست و بیان کرد: هنرمندان، به ویژه قشر جوان، در شرایط اقتصادی فعلی، اغلب با هزینه شخصی و بدون بازگشت سرمایه به کار خود ادامه می‌دهند. ما نیازمند حمایت‌های جدی از سوی دولت و ارگان‌های مرتبط مانند شهرداری و انجمن نمایش هستیم. اگر حمایت‌های مالی و ساختاری قوی‌تری صورت گیرد و مدیریت درستی بر فضای هنری حاکم شود، می‌توانیم شاهد رشد دوباره و چشمگیر تئاتر، به ویژه در شهر مشهد باشیم.

- درامی برای بازخوانی مفهوم انسانیت در اجتماع

حسین حق پرست، کارگردان نمایش «نوبت یعنی بعدی»، که این روزها در پردیس تئاتر اکتور به روی صحنه رفته است، درباره نمایش خود گفت: این اثر یک درام اجتماعی به نویسندگی مرتضی شاه‌کرمی است که روایت آن مستقیماً از دل مسائل روز جامعه برمی‌آید و هسته اصلی روایت حول محور کمک به دیگران می‌چرخد. شخصیت‌های این نمایش همگی درگیر چرخه‌ای از کمک‌کردن به اعضای دیگر جامعه هستند این کمک به شکلی نمادین و در قالب جست‌وجو برای یافتن یک عضو تصویر شده است. این نمایش می‌خواهد نیاز انسان‌ها به یکدیگر و هم‌بستگی در زمان بحران‌ها را به تصویر بکشد.

تئاتر «نوبت یعنی بعدی»

گفت‌وگو با ۳ کارگردان که این روزها اثر خود را در مشهد به روی صحنه برده‌اند

تئاتر در میان دغدغه‌های اجتماعی

طنین همتا! تئاتر از مهم‌ترین هنرها برای پرداختن به مسائل روز اجتماعی است. تئاتر مشهد، با تکیه بر ظرفیت‌های غنی تاریخی، اساطیری و حماسی خود، که ریشه در

گزارش روز

- شاهنامه را در بستر پدرخوانده بازآفرینی کردیم

دانش‌یزدان پناه، کارگردان تئاتر «اسفندیار رعد خون» درباره نمایش صحنه‌ای خود که این روزها در سالن اصلی تئاتر شهر بر روی صحنه می‌رود، گفت: ما قصه اصلی شاهنامه و سرنوشت

شخصیت‌های آن را در بستر تاریخی دهه ۴۰ شمسی و با فضای دراماتیک «پدرخوانده» بازآفرینی کرده‌ایم؛ در واقع اسفندیار شاهنامه را با تحولات اجتماعی پس از اصلاحات ارضی و مقوله مهاجرت‌گره زدیم.

این کارگردان درباره ایده این اثر که ترکیبی از حماسه فردوسی و داستان پدرخوانده اثر ماریو پوزواست، بیان کرد: شخصیت‌های شاهنامه به لحاظ مفاهیمی همچون قدرت و کشورگشایی، در دل داستان‌ها همان روند سرنوشت کلاسیک خود را طی می‌کنند، اما فضا و بستر روایت، کاملاً با فضای مدرنیته و چالش‌های اجتماعی ایران در سال‌های پس از اصلاحات ارضی منطبق شده است.

وی افزود: این اثر پیش از این در جشنواره تئاتر اقتباسی شاهین شهر به عنوان نمایشنامه برتر انتخاب شد. اما تا به امروز فرصت اجرای عمومی نداشت. خوشبختانه اکنون با تلاش هنرمندان مشهدی، این متن برای نخستین بار به شکلی کاملاً بومی و با رویکردی نوآورانه آماده اجرا شده است.

- پیوند میان اسطوره و تاریخ معاصر

کارگردان نمایش «اسفندیار رعد خون» با تأکید بر موفقیت این انطباق دراماتیک بیان کرد: تطبیق اتفاقات شاهنامه با وقایع اجتماعی ایران، به خلق فضایی منجر شده که در عین کهن بودن، برای مخاطب امروز ملموس است. خداشکر که تا حدودی در پیاده‌سازی این فرمت موفق بوده‌ایم و توانسته‌ایم ظرفیت‌های حماسه را در قالب یک درام اجتماعی بومی بازتعریف کنیم. یزدان پناه با اشاره به جایگاه ویژه مشهد در عرصه تئاتر، معتقد است: این شهر علاوه بر داشتن نیروی انسانی با استعداد، به واسطه پیوند تاریخی با فردوسی و شاهنامه، ظرفیت‌های بی‌نظیری برای تولید آثار نمایشی دارد. اما صرف استفاده از داستان‌های کهن، کافی نیست؛ بلکه نحوه ارائه آن‌ها است که موفقیت اثر را رقم می‌زند. وی درباره رویکرد کارگردانی خود در نمایش «اسفندیار رعد خون» گفت: ما همواره سعی کرده‌ایم از ظرفیت‌های داستان‌ها و فضا‌های ایران‌کهن استفاده کنیم. اما رویکرد من در این اثر، آوردن شخصیت‌ها و قصه‌های شاهنامه به فضای امروز است. در این نمایش، شخصیت‌های داستان مربوط به دهه ۴۰ شمسی هستند. در واقع، با وجود اینکه جوهره قصه تغییر نکرده، اما درگیری‌ها، رقابت‌ها و تعاریف جدید، آن را به یک فضای تجاری و معاصر تبدیل کرده است.

این تغییر فضا، تنها یک انتخاب هنری نیست، بلکه یک ضرورت برای درگیر کردن مخاطب امروزی است تا بتواند با داستان‌های کهن ارتباط برقرار کند. این هنرمند بیان کرد: اگر بخواهیم قصه‌های کهن را برای نسل امروز قابل فهم کنیم، باید به سمت راهکارهایی برای جذب آن‌ها رفت. روایت شاهنامه برای یک جوان امروز، اگر به همان شکل سنتی و منظوم ارائه شود، ممکن است با بی‌میلی روبه‌رو شود؛ پس ما باید با حفظ ارزش‌های اصلی، فضا را برای آن‌ها قابل لمس و شیرین کنیم تا مخاطب درگیر شود.

تئاتر «انگشت دیکتاتور»